

Wie kent de Piushaven niet? Die haven daar achter de Piusstraat, waar verliefde paren elkaar op MariVin ontmoetten. Waar het water nog schoon is voor een nieuwjaarsduik. Waar historische gebouwen als een gordijn de haven bewaken. De kade nog oud, de sluitzerken bewaard. Die haven, nu soms nog stil met slechts een enkele fuut op het water, gaat weer bruisen. Bewoners, Stichting Thuishaven Tilburg, projectontwikkelaars en gemeente willen een levendige haven vol met schepen voor wonen, werken en recreëren.

De Piushaven gaat weer bruisen

Een havenmanager is aangesteld, drie brugwachters draaien de brug, een nautisch adviseur zoekt naar authentieke schepen, en het plan voor een Havenpark ligt klaar voor uitvoering. Twintig miljoen steekt de gemeente in de ontwikkeling van het gebied rond de Piushaven en de haven zelf. "We doen alles tegelijkertijd", zegt Winnifred Broeders. Sinds begin dit jaar is zij de havenmanager van het gebied. "Mijn functie is nieuw, maar de visie op het gebied bestaat al heel lang. Ik ben aangesteld om het gebied op de kaart te zetten, en veel te regelen wat er in de haven gebeurt. Zorgen voor structuur, daar komt het op neer. Het is

heel belangrijk dat de recreatiotoervaart weet dat hier een stadshaven is. Nu is dat nog vrij onbekend." Rond het gebied komen ruim tweeduizend woningen en een brug tussen havenkom en toeloop ontsluit het binnenstadverkeer sneller naar de Ringbaan.

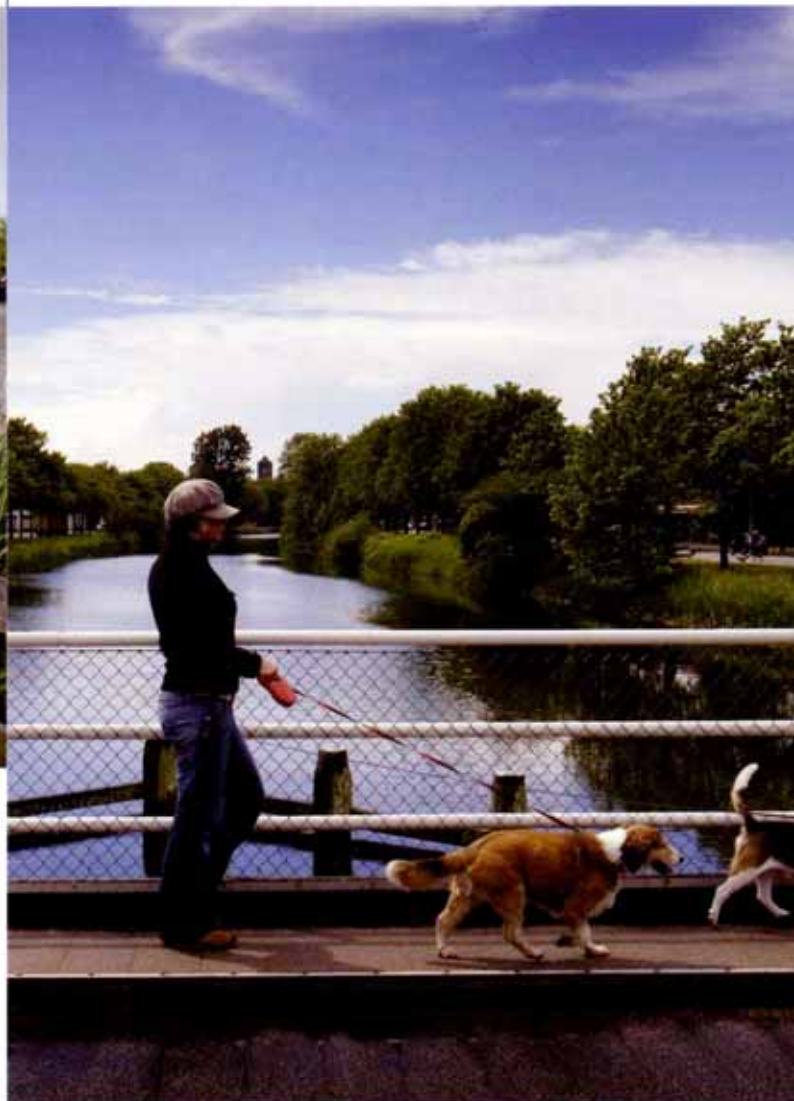
Authentiek

Volgend jaar gaat om te beginnen de schop in de grond bij Saan, waar woningen komen. Ook het bekende AaBe fabrieksterrein zal verbouwd worden. Nog niet duidelijk is wat daarmee gaat gebeuren. "Er zijn plannen genoeg. De haven moet bruisen, en dat kan alleen met festivals en dergelijke. De gemeente

organiseert niet, maar met subsidies mensen ideeën."

Plannen voor een Museumhaven er al sinds 2002. Al koopvaardijshipper of – nu een monumentenhaven van Rotterdam – van Tilburg, vertelt Die over de museumhaven. de gemeente ingehuurd adviseur. "In de havenk zeven schepen die vold A of B-status, volgens de federatie voor oude vaartuigen (f.o.n.v.). Die voor schepen ouder dan Die status bewaken we rig met een schouwcon

“Ook de haven van Tilburg heeft een ziel”

heel goed kijkt naar de authentieke details. In de toeloop, het groene gebied tot aan de draaibrug, komen veertien bijzondere schepen die de ontwikkelingen in de binnenvaart van de laatste vijftig jaar weerspiegelen.” De havenkom had vroeger nog een extra waterarm, nu gedempt met flats erop. De hardstenen sluitzerken zijn bewaard gebleven en vormen nu een trap het water in. “Tot nu toe voldoet slechts één schip achter de draaibrug aan de statuiseisen”, vertelt Janssen. “Alle schepen die nu in de havenkom liggen, gaan daarom uiteindelijk naar de toeloop. Aan het eind van de zomer zijn er meer voorzieningen en hebben we meer zicht op het aantal statusschepen. Inmiddels zijn er enkele aanvragen binnen voor een ligplaats.”

Grootste stadshaven

Zoals elke haven, heeft ook de haven van Tilburg een ziel, gevoed met vreugd en verdriet. Grote groepen bewoners hebben zich ingespannen om de vergane glorie van de Piushaven te herstellen. Een haven waar in

de jaren dertig, veertig en vijftig het matrozenzweet gutste van het laden en lossen, het trekken van boten en het sjoorren aan touwen en katrollen. Geestelijk vader en moeder van de museumhaven zijn schippers John La Haye en Caroline Docters van Leeuwen. Zij hebben begin jaren negentig de Stichting Thuishaven Tilburg opgezet. “Wij hebben altijd samen met bewoners actie gevoerd onder het motto ‘Haven Ja’. We wilden meedenken over de ontwikkeling van het gebied”, zegt Docters van Leeuwen. “In het verleden lagen er namelijk plannen om de haven te dempen. En dat is jammer voor een haven op de zandgronden, nota bene de grootste stadshaven van Brabant.”

Eind jaren negentig won de stichting de Stadsvisieprijs. Vanuit deze visie wordt het gebied nu ingericht. In hun schip ligt enorm veel archiefmateriaal. “Tilburg had al een haven in 1923. Vanaf die tijd tot in de jaren zestig is hier veel vrachtafvaart geweest, met stukgoed uit alle windstreken, maar ook wol, wijn en

bulkvracht. Daardoor zijn er soms ook zulke bijzondere planten te vinden langs de kant, meegevoerd met pen en lading”, vertelt John La Haye enthousiast. In foto's, etsen, gedichten en ideeën voor evenementen klopt het havenhart hier volop. “Wij hebben de contacten met heel veel mensen in de nautische wereld, met de plezierjachten, om er echt iets van te maken. Een van de ideeën betreft supermarkt Jumbo. Die kunnen worden omgebouwd tot een scheepsdok met restaurant en brede restauratieopleiding. Dat is historisch erfgoed, net als het pastoriehuis ernaast, waar het projectbureau van de haven zit.

Handbediende brug

Buiten vaart de recreatietoervaart met een zacht melodiegeluid. Een aantal boten wacht voor de brug, die elke minuut in het uur open gaat. Nicole Melis is voor het derde jaar brugwachter bij de handmatig bediende draaibrug. Ze krijgt enorme spierballen van dit werk. Veel tijd om te niksen is er niet. Als de schepen binnenlopen, fiet

FOTO: Henk Kuiper

achteraan, om ze wat informatie te geven en een sepkey voor stroom en water. Aan het einde van het seizoen heb ik dan veel nieuwe mensen leren kennen." Bezoekers worden zo welkom geheten in Tilburg. Daarom komt er ook een klein VVV kantoor aan de kop van de havenkom, met informatie over de stad. Gepokt en gemazeld door het vak en als eerste aanspreekpunt in de stad voor vaarrecreanten, vertelt Nicole over de ethiek van het brugwachtervak: "In alle processen die hier spelen, of het nu de plannen van de gemeente zijn of een onenigheid tussen recreanten, wij zijn neutraal."

Nadat de draaibrug gepasseerd is, leggen de schepen aan en kunnen de schippers ontspannen. Recreatie, stad en 'onverwachte plekken' passen samen in een plan voor het Havenpark. Een plan waar groen en kade in elkaar overvloeien, waar exotische planten bewaard blijven en waar de flanerende stedeling nog rust kan vinden.

Habiforum heeft de procesbegeleiding gedaan. Bewoners, marktpartijen en gemeente ontwierpen samen een 'proeftuin', waarin nieuwe vormen voor ruimtegebruik aan bod kwamen. Annemiek Rijckenberg is de procesbegeleider: "Het gebied heeft nu heel verschillende sferen gekregen, steeds groener naar de waterrand en stedelijker naar de stad toe. Er is onderscheid tussen druk en rustig, auto's komen als gast, de voetganger krijgt verschillende loopjes en plekken. De historische aanplant blijft bewaard, waaronder de suikeressdoorn. Henk Kuiper (bioloog en ex-stadsmade, red.) heeft hier een rol in gespeeld. Hij heeft onvervangbare biotopen aangegeven in zijn boek 'Piushaven, levende have'. Deze biotopen zijn meegenomen in het programma van eisen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'halfnatte stukken' langs de oevers in de buurt van het Wilhelminakanaal. De variatie aan soorten is hier héél bijzonder."

Recreatie, stad en onverwachte plekken passen samen in een plan voor het Havenpark

KAPPERSBOO

Plannen zijn gemaakt, mensen zijn aangesteld, het is nu tijd voor de uitwerking van ideeën. Inmiddels is er één private partij die deining op het water wil. Hardy's wil een kappersboot naast partyschip de Albatros. Zes jaar geleden heeft eigenaar Corné Snels een vergunning aangevraagd voor een kapperszaak op een boot langs de Piushaven. "Tijdens een knipbeurt kun je naar de eendjes kijken door grote glazen ramen", vertelt Snels, zelf zeiler. "Ik wil de Piushaven weer terug op de kaart zetten. Een catwalk voor shows en een houten dak op de boot voor spraakmakende activiteiten. Dit vierhonderd vierkante meter houten oppervlakte willen we de gemeente soms aanbieden als cadeau'tje voor de afdeling Evenementen. Als er niet geknipt wordt op de boot, dan swingt 'ie."